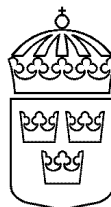

Förslag till riksdagen

1995/96:RFK4

om nya bestämmelser för traktaments- och rese-
ersättning m.m. till riksdagens ledamöter

1995/96
RFK4

Beredningsgruppen för översyn av ersättningslagen har till förvaltningsstyrelsen överlämnat ett förslag om ändring i lagen (1994:1065) om ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter m.m. Förslagen innebär en ny utformning av reglerna för riksdagens ersättning till ledamöterna för rese- och logikostnader, för ökade levnadskostnader samt för övriga kostnader.

Förvaltningsstyrelsen har vid sin beredning av förslaget tillfört en bestämmelse till punkt 4 av övergångsbestämmelserna. Den innebär något vidgade dispensmöjligheter att använda garantiregeln i punkt 4 vid beräkningen av ålderspension.

Förvaltningsstyrelsen föreslår att riksdagen antar förvaltningskontorets förslag till lag om ändring i lagen (1994:1065) om ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter m.m.

I detta beslut har deltagit, förutom undertecknad ordförande, riksdagsledamöterna Mats Lindberg (s), Iréne Vestlund (s), Rolf Dahlberg (m), Per Olof Håkansson (s), Elving Andersson (c), Gullan Lindblad (m) och Carl-Johan Wilson (fp).

Stockholm den 19 december 1995

Riksdagens förvaltningskontor

Birgitta Dahl

/Anders Forsberg

Till förvaltningsstyrelsen

Den 8 februari 1995 beslöt riksdagens förvaltningsstyrelse att utse en beredningsgrupp med uppgift att se över lagen om ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter m.m.

Beredningsgruppen inledde sitt arbete i april 1995.

Ordförande för beredningsgruppen har varit riksdagsledamoten Mats Lindberg (s). Som ledamot har deltagit riksdagsledamöterna Ronny Korsberg (mp), Tanja Linderborg (v), Bo Lundgren (m), Michael Stjernström (kds), Anders Svärd (c), Karin Wegestål (s) och Carl-Johan Wilson (fp).

Experter i beredningsgruppen har varit personalchefen Lars Bergquist, förvaltningsdirektören Anders Forsberg, förhandlingschefen Börje Gustafsson, departementsrådet Bodil Hulgaard och ekonomichefen Lena Uhlin.

Planeringschefen Ulla-Britt Fichtelius har varit sekreterare och kammarrättsassessorn Monica Dahlbom biträdande sekreterare.

I september 1995 överlämnade beredningsgruppen förslag till ändrad ersättning för uppdrag som vice talman, utskottsordförande och vice utskottsordförande enligt lagen (1994:1065) om ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter, samt för uppdrag enligt lagen (1989:185) om arvoden m.m. för uppdrag inom riksdagen, dess myndigheter och organ. Vidare lämnades förslag om ändring av sammanträdesarvoden m.m.

Beredningsgruppen avslutar nu sitt arbete med att till förvaltningsstyrelsen överlämna dels bilagda förslag om ändringar i lagen (1994:1065) om ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter vad gäller bestämmelserna om ersättning för rese- och logikostnader, ökade levnadskostnader (traktamente) samt kostnadsersättning, dels – i ett separat betänkande – förslag till lag om ekonomiska villkor för Sveriges företrädare i Europaparlamentet.

Beredningsgruppen föreslår att förvaltningsstyrelsen godkänner de framlagda förslagen till författningsändringar och överlämnar dem till riksdagen för beslut.

Stockholm i december 1995

Mats Lindberg

Michael Stjernström

Ronny Korsberg

Anders Svärd

Tanja Linderborg

Karin Wegestål

Bo Lundgren

Carl-Johan Wilson

/ Ulla-Britt Fichtelius

Fel! Autotextposten är inte definierad.

Förslaget huvudsakliga innehåll

Fel! Autotextposten är inte definierad.

Beredningsgruppens förslag

Ersättning för resekostnader m.m.

Uppdraget att vara riksdagsledamot medför ett omfattande resande. Riksdagsledamöter reser dels till Stockholm för att delta i sedvanligt riksdagsarbete och för annat arbete som är förenat med uppdraget, dels till andra delar av landet och inom sin valkrets. Resor till Stockholm görs i huvudsak under den tid riksdagen är samlad, men förekommer även under andra delar av året. Alla resor ledamöter gör med anledning av sitt uppdrag är tjänsteresor och skall ersättas av riksdagen.

Grundtanken i det nya ersättningssystemet är att samma förutsättningar för ersättning vid tjänsteresor som gäller i samhället i övrigt skall gälla också för riksdagens ledamöter. Av praktiska skäl föreslås att de villkor som råder för riksdagens anställda skall vara utgångspunkt för de nya reglerna. Rätten till riksdagstraktamente knyts till att förutsättningarna för avdrag i punkt 3 av anvisningarna till 33 § kommunalskattelagen är uppfyllda (bl.a. att man reser längre än 50 km från bostaden och att resan är förenad med övernattnig).

Detta innebär bl.a.

- att riksdagen skall svara för samtliga kostnader som uppkommer vid resorna, dvs. resekostnader, kostnader för logi samt merutgifter för måltider m.m. (ökade levnadskostnader).
- att resor i tjänsten skall ersättas, även de som görs till Stockholm under delar av riksmötet då riksdagen inte är samlad, eller till andra platser.
- att ledamöter som är bosatta i Stockholm får ersättning för tjänsteresor ute i landet.
- att ledamoten själv avgör lämpligaste färdmedel och färdväg för resan med hänsyn till kostnads- och tidsaspekter. Som stöd för detta kommer förvaltningsstyrelsen att fastställa en resepolicy.
- att riksdagsledamöter, på samma sätt som flertalet andra som gör resor i tjänsten, skall ha rätt till ersättning för ökade levnadskostnader inte bara vid resor som är förenade med övernattnig – flerdygnsförrättningar – utan också vid endagsförrättningar som pågår i mer än fyra timmar.
- att de ersättningar som utbetalas skall ligga på ungefär samma nivå som i den offentliga sektorn. För att förenkla det administrativa arbetet – för ledamöterna själva och för förvaltningen – föreslås att ett genomsnittsbelopp fastställs som får gälla

samtliga dagar vid flerdygnsförrättningar – oavsett hur länge förrättningen pågår. Även vid endagsförrättning skall ett genomsnittsbelopp betalas. Dagersättningen vid flerdygnsförrättning föreslås bli 300 kronor och vid endagsförrättning 130 kronor.

Utöver ersättning för resekostnader och ökade levnadskostnader föreslås riksdagen svara för logikostnaderna. De faktiska kostnaderna för logi i Stockholm för ledamöter som är bosatta mer än 50 kilometer från riksdagshuset ersätts, dock endast upp till ett högsta belopp. Detta föreslås i princip motsvara den högsta hyran för de bostäder som riksdagen tillhandahåller, för närvarande 4 000 kr/mån. Ersättningen skall betalas månadsvis under hela året.

Kostnadsersättning

Beredningsgruppen föreslår att riksdagen skall tillhandahålla sådan teknisk utrustning som krävs för att ledamöterna skall kunna utföra sitt uppdrag på ett effektivt sätt. Riksdagen, som redan nu svarar för inköp av persondator i bostaden, bör därför också stå för inköp av telefax i bostaden och för anslutnings-, abonnemangs- och samtalsavgifter för en till PC:n och telefaxen knuten tjänstetelefon. Riksdagen bör vidare bekosta inköp och abonnemangsavgifter för personsökare och mobiltelefoner, medan ledamöterna själva bör stå för samtalsavgifter för mobiltelefonerna.

Gruppen föreslår slutligen att kostnadsersättningen sänks till 15 procent av basbeloppet, vilket i 1995 års basbeloppsnivå innebär en sänkning till 5 355 kronor per månad.

Ikraftträdande

Beredningsgruppen föreslår att de nya ersättningsreglerna träder i kraft den 1 juni 1996.

Fel! Autotextposten är inte definierad.

Innehållsförteckning

1 Förslag till riksdagsbeslut.....	6
2 Lagtext.....	7
3 Beredningsgruppens överväganden och förslag angående ersättningslagens bestämmelser om traktamente, kostnadsersättning och viss teknisk utrustning samt reseförmåner	12
3.1 Ersättning för ökade levnadskostnader (4 kap. Traktamente)	12
<i>Riksdagstraktamentet – nuvarande regler samt beskattningsregler</i>	12
<i>Skillnader mellan riksdagstraktamentet och andra traktamenten</i>	13
<i>Statsrådets ekonomiska villkor</i>	13
<i>Ett nytt ersättningssystem</i>	14
<i>Allmänna utgångspunkter</i>	14
<i>Nya ersättningsbelopp</i>	17
<i>Närmare precisering av rätten till ersättning</i>	18
<i>Ersättning för logikostnader – natttraktamente</i>	19
3.2 Ersättning för resekostnader (6 kap. Reseförmåner)	21
<i>Nuvarande regler</i>	21
<i>Statsrådets resekostnadsersättning</i>	22
<i>Nordiska parlament</i>	22
<i>Problem med dagens bestämmelser</i>	22
<i>Val av färdmedel</i>	22
<i>Ändamål med resan</i>	23
<i>Överväganden</i>	23
<i>Inrikes resor</i>	23
<i>Utrikes resor</i>	24
<i>Förslag</i>	26
<i>Samma regler som för tjänstemän</i>	26
<i>Beslut om resa</i>	26
<i>Lämpligt färdmedel</i>	26
<i>Kartläggning av resmönster</i>	26
<i>Resepolicy för riksdagsledamöter</i>	27
<i>Uppföljning av resekostnader</i>	27
<i>Betalningsrutiner</i>	27
3.3 Kostnadsersättningen (5 kap. Kostnadsersättning och viss teknisk utrustning)	28
<i>Bakgrund</i>	28
<i>Överväganden</i>	28
<i>Förslag</i>	29
3.4 Tillägg till övergångsbestämmelserna	30
4 Författningskommentarer	30
Bilaga 1 Lag (1991:359) om arvoden till statsråden m.m.	35
Bilaga 2 Traktamentsersättningar i den offentliga sektorn	37
Bilaga 3 Utredningsdirektiv	38

Fel! Autotextposten är inte definierad.

1 Förslag till riksdagsbeslut

Beredningsgruppen föreslår att riksdagen antar förslaget till lag om ändring i lagen (1994:1065) om ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter.

Fel! Autotextposten är inte definierad.

2 Lagtext

Beredningsgruppen har följande förslag till lagtext.

Förslag till

Lag om ändring i lagen (1994:1065) om ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter

Häriigenom föreskrivs i fråga om lagen (1994:1065) om ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter

dels att nuvarande 4, 5 och 6 kap. skall betecknas 5, 6 respektive 4 kap.,

dels att 3 kap. 4 §, nya 4–6 kap., rubrikerna till 4–6 kap. och punkt 3 av övergångsbestämmelserna till lagen skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.
4 §

Beviljas en ledamot ledighet under mer än femton dagar i följd av annat skäl än offentligt uppdrag, militärtjänstgöring, sjukdom, vård av barn m.fl. görs avdrag från arvodet med två tredjedelar från och med den sextonde dagen.

Om en ledamot är ledig från sitt uppdrag på grund av sjukdom, görs avdrag för samma tid från arvodet och tilläggsarvodet i enlighet med de bestämmelser om sjukavdrag som gäller för arbetstagare hos riksdagen. Avdraget skall dock beräknas på grundval av arvodet och tilläggsarvodet delat med antalet kalenderdagar i månaden.

Om en ledamot får föräldrapenning eller tillfällig föräldrapenning och för samma tid får arvode skall arvodet minska med ett belopp som motsvarar uppbyggnaden föräldrapenning eller tillfällig föräldrapenning.

6 kap. Reseförmåner

4 kap. Resekostnadsersättning

1 §

En ledamot får anlita inrikes järnvägar och statliga busslinjer på riksdagens bekostnad. Detsamma gäller för sådana resor med reguljära flyglinjer som avser utövandet av uppdraget som riksdagsledamot.

Med tjänsteresa avses en resa som en ledamot företar som ett led i utövandet av sitt uppdrag som riksdagsledamot. Ledamotens bostad på hemorten betraktas därvid som tjänsteställe.

2 §

Riksdagens förvaltningskontor får föreskriva att en ledamot

1. på riksdagens bekostnad får anlita annat färdmedel än som anges i 1 §,

2. har rätt till traktamente vid resa med anledning av uppdraget som riksdagsledamot.

En ledamot har rätt till ersättning för kostnader för tjänsteresor med belopp motsvarande den faktiska kostnaden. Ersättning för kostnader för tjänsteresor med egen bil betalas med de belopp som gäller för tjänstemän inom den inre riksdagsförvaltningen.

Fel! Autotextposten är inte definierad.

Nuvarande lydelse

4 kap. Traktamente

En ledamot som från sin bostad på hemorten har längre färdväg än 50 kilometer till Riksdagshuset får traktamente för varje påbörjat dygn med en etthundrafemtiondel av basbeloppet enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring.

Traktamente utgår dock inte för tid mellan det sista sammanträdet i kammaren i december och det första i januari eller mellan det sista sammanträdet i kammaren i juni och det första under det följande riksmötet, om inte ledamoten deltar i sammanträde eller annan förrättning för riksdagen i Stockholm.

Föreslagen lydelse

3 §

Ledamoten beslutar själv om inrikes tjänsteresor och om lämpligt färdmedel med hänsyn tagen till kostnads- och tidsaspekter. Ledamoten skall därvid utnyttja sådana rabatter, årskort och liknande färdbevis eller handlingar som riksdagens förvaltningskontor tillhandahåller med hänsyn tagen till ledamotens resmönster.

Utrikes tjänsteresa beslutas av talmanskonferensen eller den som talmanskonferensen bestämmer.

5 kap. Traktamente m.m.

1 §

En ledamot har rätt till traktamente enligt andra-fjärde styckena om förutsättningarna för avdrag för ökade levnadskostnader är uppfyllda enligt punkt 3 av anvisningarna till 33 § kommunalskattelagen (1928:370).

D a g t r a k t a m e n t e vid flerdygnsförrättning i Sverige betalas för varje hel dag som tagits i anspråk för förrättningen med ett belopp som motsvarar en etthundratjugondel av basbeloppet enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring avrundat till närmaste tiotal kronor. Har förrättningen påbörjats efter kl. 12.00 avresedagen eller avslutats efter kl. 19.00 skall traktamente betalas med halva det nämnda beloppet.

Har ledamot som har rätt till dagtraktamente tillhandahållits kostförmån skall traktamentet reduceras med hänsyn härtill, såvida inte förmånen avser fri kost som tillhandahållits på allmänna transportmedel vid tjänsteresa och som inte utgör skattepliktig intäkt. Ersättning för logikostnad i Sverige (n a t t r a k t a m e n t e) betalas med belopp motsvarande visad kostnad, dock högst med 4 000 kr per månad. Vid särskild tjänsteförrättning i Sverige mer än fem mil från bostaden och Riksdagshuset betalas dock

Fel! Autotextposten är inte definierad.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

ersättning för faktisk logikostnad som föranleds av förrättningen.

Vid flerdygnsförrättning utomlands betalas ersättning för ökade levnadskostnader enligt de villkor och med de belopp som gäller för tjänstemän inom den inre riksdagsförvaltningen.

2 §

En ledamot som uppfyller förutsättningarna i 1 § för rätt till traktamente, utom såvitt avser kravet på övernattnings på förrättningsorten, har rätt till förrättningen till l ä g g vid endagsförrättningar i Sverige mer än fem mil från bostaden, om förrättningen varar mer än fyra timmar. Förrättningstillägg betalas med ett belopp som motsvarar en tvåhundrasträttiofemtedel av basbeloppet enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring avrundat till närmaste tiotal kronor.

Har ledamot som har rätt till förrättningstillägg tillhandahållits kostförmån skall förrättningstillägget reduceras med hänsyn härtill, såvida inte förmånen avser fri kost som tillhandahållits på allmänna transportmedel vid tjänsteresa och som inte utgör skattepliktig intäkt.

2 §

Om en ersättare, som inte kan beredas bostad i riksdagens hus, har kostnader för övernattnings som överstiger hälften av traktamentet för dygn, kan förvaltningskontoret bevilja särskild ersättning härför.

3 §

Om en ersättare, som inte kan beredas bostad i riksdagens hus, har högre logikostnader än 4 000 kr i månaden får förvaltningskontoret, om det finns särskilda skäl, betala högre ersättning.

3 §

Om en ledamot vid ledighet som är kortare än sexton dagar har uppburit traktamente för hel dag på annan grund än enligt denna lag, halveras traktamentet enligt 1 § för det eller de dygn det andra traktamentet har uppburits.

4 §

Om en ledamot är ledig i mer än femton dagar i följd, halveras trak-

Fel! Autotextposten är inte definierad.

Fel! Autotextposten är inte definierad.

Nuvarande lydelse

tamentet enligt 1 § för dygn från och med den första dagen. Vid ledighet i mer än femton dagar i följd minskas traktamentet för dygn till en fjärdedel från och med den sextonde dagen.

5 §

Efter ledighet i mer än nittio dagar i följd betalas inte *något traktamente*.

Föreslagen lydelse

4 §

Efter ledighet i mer än nittio dagar i följd betalas inte *någon ersättning för logikostnad om det inte finns särskilda skäl*.

5 §

Om det finns synnerliga skäl får förvaltningskontoret, efter ansökan av ledamot, betala ersättning för kostnad som är förenad med den bostad där ledamoten är folkbokförd men där natttraktamente inte betalas för denna eller någon annan egen bostad. Ersättningen får inte överstiga 4 000 kr i månaden.

5 kap. Kostnadsersättning och viss teknisk utrustning

En ledamot är berättigad till kostnadsersättning. Kostnadsersättningen för månad utgör 16 2/3 procent av basbeloppet enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring.

6 kap. Kostnadsersättning och viss teknisk utrustning

1 §

En ledamot är berättigad till kostnadsersättning. Kostnadsersättningen för månad utgör 15 procent av basbeloppet enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring.

Vice talmännen är berättigade till extra kostnadsersättning för månad med 5 procent av basbeloppet enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring.

2 §¹

För ledamot som disponerar viss teknisk utrustning tillhörig riksdagen minskas kostnadsersättningen enligt föreskrifter som meddelas av riksdagens förvaltningskontor.

3. För en riksdagsledamot, som vid utgången av valperioden 1991–1994 fyllt 40 år och har minst sex års sammanhängande tid som riksdagsledamot, gäller att garanti kan utbetalas längst till ingången av den månad då ledamoten fyller 65 år.

Riksdagen tillhandahåller ledamöter sådan teknisk utrustning som är av väsentlig betydelse för utförande av uppdraget som ledamot i riksdagen.

3. För en riksdagsledamot, som vid utgången av valperioden 1991–1994 fyllt 40 år och har minst sex års sammanhängande tid som riksdagsledamot, gäller att garanti kan utbetalas längst till ingången av den månad då ledamoten fyller 65 år. *Därefter föreligger rätt till ålderspension.*

¹ Senaste lydelse 1995:798.

Nuvarande lydelse

4. En riksdagsledamot, som lämnar sitt uppdrag under riksmötet 1993/94 och för vilken ålderspension skall fastställas enligt de nya bestämmelserna, är berättigad till en ålderspension som minst motsvarar tidsfaktorn multiplicerad med 22 procent av ledamotsarvodet vid avgångstillfället.

Föreslagen lydelse

4. En riksdagsledamot, som lämnar sitt uppdrag under riksmötet 1993/94 och för vilken ålderspension skall fastställas enligt de nya bestämmelserna, är berättigad till en ålderspension som minst motsvarar tidsfaktorn multiplicerad med 22 procent av ledamotsarvodet vid avgångstillfället. *Om särskilda skäl föreligger, får samma garantiregel tillämpas för en riksdagsledamot som lämnar sitt uppdrag under riksmötet 1993/94 och för vilken ålderspension skall fastställas enligt de gamla bestämmelserna.*

Fel! Autotextposten är inte definierad.

Denna lag träder i kraft den 1 juni 1996.

3 Beredningsgruppens överväganden och förslag angående ersättningslagens bestämmelser om traktamente, kostnadsersättning och viss teknisk utrustning samt reseförmåner

Fel! Autotextposten är inte definierad.

3.1 Ersättning för ökade levnadskostnader (4 kap. Traktamente)

Riksdagstraktamentet – nuvarande regler samt beskattningsregler

Bestämmelser om riksdagstraktamente

En ledamot av riksdagen anses ha sin bostad som tjänsteställe, vilket innebär att resorna till Stockholm (Riksdagshuset) för riksdagsarbete betraktas som tjänsteresor. Traktamente för dessa resor, s.k. riksdagstraktamente, utgår till ledamöter som är bosatta mer än 50 kilometer från Riksdagshuset. Därutöver betalas traktamente för resor med anledning av sammanträden eller annan förrättning för riksdagen under tid då riksdagen inte är samlad.

Traktamentet skall täcka dels merkostnader för måltider och diverse småutgifter som föranleds av arbetet på annan ort än den vanliga verksamhetsorten/bostaden, dels kostnaderna för logi. Traktamentsbeloppet är relaterat till basbeloppet enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring och är fastställt till 1/150 av basbeloppet per dygn. Under 1995 uppgår beloppet till 238 kr/dygn. Riksdagstraktamentet utbetalas för samtliga dagar under den tid riksdagen är samlad (med undantag för juluppehållet). Riksdagen har hittills varit samlad i genomsnitt i 230 dagar per riksmöte, vilket ger ett genomsnittligt traktamente med 54 740 kr/riksdagsledamot och år.

Skattebestämmelser

Riksdagstraktamentet är skattepliktigt i sin helhet. Om bostaden är belägen mer än 50 km från Riksdagshuset och tjänsteförrättningen är förenad med övernattning, medges avdrag för ökade levnadskostnader vid taxeringen. Avdrag för logikostnader medges med belopp motsvarande de faktiska kostnaderna eller med schablonbelopp. Avdrag för merkostnader för måltider och andra småutgifter medges med belopp motsvarande de faktiska merkostnaderna om dessa kan visas. I annat fall tillåts avdrag med belopp motsvarande den utbetalda ersättningen, dock högst med vissa angivna schablonbelopp, under 1995 med 180 kr för hel dag under de första tre månaderna. Avdrags-schablonen reduceras med 30 % till 126 kr/dygn efter tre månaders tjänstgöring i en följd på en och samma ort. Görs uppehåll för arbete på annan ort i mer än fyra veckor under denna tid återgår schablonavdraget till 180 kr/dygn efter uppehållet.

Schablonavdragen, som alltså villkoras av att ledamoten övernattar i Stockholm, görs av förvaltningskontoret vid beräkningen av A-skatt och arbetsgivaravgifter på den del av traktamentet som överstiger schablonbeloppen. En förutsättning för att RFK skall kunna göra de ovan nämnda schablonavdragen är att ledamoten månadsvis redovisar antalet övernattningar i Stockholm.

Även kostnaderna för bostad i Stockholm är som nämnts avdragsgilla vid taxeringen. För de ledamöter som hyr rum eller lägenhet av riksdagen gör RFK avdrag för hyran i samband med den månatliga utbetalningen av traktamentet (under den tid då traktamente utgår, under resten av året dras hyran från kostnadsersättningen).

Fel! Autotextposten är inte definierad.

Skillnader mellan riksdagstraktamentet och andra traktamenten

Dagens regler för riksdagstraktamente skiljer sig på flera punkter från vad som i regel förekommer i samhället i övrigt, främst vad gäller den tid som traktamentet utbetalas och dygnsbeloppets storlek.

Det vanliga är att den som gör en tjänsteresa får ersättning för såväl rese- och logikostnader som ökade levnadskostnader (traktamente). Traktamente utgår därvid endast för de dagar som tjänsteresan/förrättningen pågår. Riksdagstraktamente betalas däremot *varje dag* under den period riksdagen är samlad, vanligen mellan oktober och mitten av juni, såväl under helger som andra dagar då ledamöterna inte är i Stockholm för riksdagsarbete (dock med undantag av juluppehållet). Detta motiveras bl.a. av att beloppet är lägre än vad som är vanligt på arbetsmarknaden i övrigt. Riksdagsarbetet i Stockholm under den tid riksdagen är samlad betraktas således som en enda, sammanhängande förrättning i tjänsten. Resorna till Stockholm för riksdagsarbete är tjänsteresor vilket är en följd av att ledamotens bostad utgör det ordinarie tjänstestället.

Riksdagsaktamente betalas dock inte vid resor under tid då riksdagen *inte* är samlad (med undantag för utskottssammanträden under sommaren), även om resan är föranledd av uppdraget som riksdagsledamot.

Inte heller betalas traktamente för tjänsteresor till annan ort än Stockholm. Det innebär att varken ledamöter som i dag är bosatta i Stockholmsområdet och därmed inte är traktamentsberättigade, eller ledamöter som har rätt till traktamente, får ersättning för kostnader vid tjänsteresor till andra platser i landet (utskottsresor undantaget).

Statsrådets ekonomiska villkor

För de resonemang som förs i det följande om alternativa modeller för riksdagsledamöternas traktamentsersättning kan det vara värdefullt att beakta de ekonomiska villkor som gäller för statsråden. Dessa regleras i lagen om arvoden till statsråden m.m. och i regeringskansliets lokala reseavtal. Nedan redovisas i korthet de olika ersättningsformerna.

Arvode

För närvarande 55 000 kr/mån.

Logikostnad

Statsråd med längre färdväg än 70 km från bostaden till regeringskansliet har, om förutsättningarna för avdrag i anvisningarna till 33 § punkt 3 a i kommunalskattelagen (1928:370) är uppfyllda, rätt till tillägg för styrkt lo-

gikostnad med högst 2 000 kr/mån (efter beslut i förvaltningskontorets styrelse högst 4 000 kr/mån). Rätten till ersättning är således knuten till rätten till skatteavdrag.

Avlöningsförstärkning

4 400 kr/mån.

Resekostnader

Ett statsråd som gör en inrikes resa inom ramen för uppdraget har rätt till traktamente, resekostnadsersättning, förrättningstillägg, bilersättning och biltillägg m.m. enligt samma bestämmelser som gäller för tjänstemännen i regeringskansliet. Vidare har statsråden rätt till ersättning för resor mellan Stockholm och den valkrets hon/han representerar i riksdagen. Statsråden har härvid rätt att själva bestämma färdmedel.

Med undantag av vissa ersättningar för kostnader vid tjänsteresa, är ovan redovisade ersättningar skattepliktiga lönetillägg. Regeringskansliet erlägger sociala avgifter. Som underlag för utbetalning krävs ett beslut från Statsrådsberedningen eller resp. departement med bl.a. uppgift om logikostnadens storlek.

Ett nytt ersättningssystem

Allmänna utgångspunkter

Beredningsgruppen har i sina överväganden undersökt ett flertal olika lösningar för att hitta ett system som tillgodoser alla krav som kan ställas på ett kostnadseffektivt och rättvist ersättningssystem. Därvid har bl.a. diskuterats att lyfta bort bostadskostnaderna och anpassa nivån på nuvarande riksdags-traktamente därefter men i övrigt behålla nu gällande bestämmelser. Vi har emellertid funnit att följande uppläggning är den ur olika synvinklar mest ändamålsenliga.

Grundtanken i ett nytt ersättningssystem bör enligt beredningsgruppen vara att samma förutsättningar – i möjligaste mån – skall gälla för riksdagsledamöter som vad som är vanligt i samhället i övrigt. Det innebär bl.a. att traktamente endast bör utgå för de *faktiska* resor ledamöterna gör för att fullgöra riksdagsarbetet. Bostadsorten bör även i fortsättningen betraktas som tjänsteställe och resor mer än 50 km från bostadsorten som traktamentsberättigade tjänsteresor. Det innebär vidare att riksdagen bör svara för *samtliga kostnader* som uppkommer med anledning av tjänsteresorna (se avsnittet om resekostnader).

När villkoren i ett nytt ersättningssystem skall läggas fast kan det vara praktiskt att utgå från de villkor som gäller för de anställda i riksdagen. För riksdagens tjänstemän gäller följande vid tjänsteresor utanför den vanliga verksamhetsorten.

Fel! Autotextposten är inte definierad.

Endagsförrättning

Vid bortovaro mer än fyra timmar utbetalas ett förrättningstillägg med 75 kr och vid bortovaro mer än nio timmar utbetalas 185 kr. Om förrättningen varat mer än nio timmar och måltider tillhandahållits kostnadsfritt minskas beloppet med 35 kr för frukost, 55 kr för lunch och 70 kr för middag. Förrättningstillägget är avsett som ersättning för ökade levnadskostnader under tjänsteresan. Beloppet är skattepliktigt i sin helhet. Vid endagsförrättningar medges inga avdrag för ökade levnadskostnader vid taxeringen.

Flerdygnsförrättning

Om resan påbörjas före kl. 12.00 på avresedagen resp. avslutats efter kl. 19 på hemresedagen, utbetalas ersättning för ökade levnadskostnader för avrese- och hemresedagar samt de på avresedagen följande femton dagarna i form av traktamente med 180 kr och ett s.k. förrättningstillägg med 185 kr, sammanlagt 365 kr. Har resan påbörjats efter kl. 12 eller avslutats före kl. 19 betalas traktamente med 90 kr och förrättningstillägg med 90 kr, sammanlagt således 180 kr. Efter den femtonde dagen utbetalas traktamente med 180 kr/dag och förrättningstillägg med 90 kr/dag, tillsammans 270 kr/dag. Om faktisk logikostnad inte begärs utbetalas 315 kr/natt, varav 90 kr är avdragsgillt vid taxeringen och 225 kr skattepliktigt. Om måltider tillhandahållits kostnadsfritt minskas beloppet 365 kr med 71 kr för frukost, 118 kr för lunch och 133 kr för middag. Andra avdrag gäller om ersättningsbeloppet varit 270 resp. 180 kr/dag. När traktamentet är 365 kr/dag och det inte är aktuellt med måltidsavdrag får avdrag göras vid taxeringen med 180 kr/dag om inte högre kostnader kan styrkas. För logi medges styrkt faktisk kostnad eller annars avdrag motsvarande natttraktamentet, dock högst 90 kr/natt.

Riksdagen betalar samtliga rese- och logikostnader.

Det finns enligt beredningsgruppen flera skäl för att ändra reglerna för ledamöternas ekonomiska villkor vad gäller ersättning för rese- och logikostnader samt för ökade levnadskostnader under vistelse i Stockholm för riksdagsarbete och under andra förrättningar. Bl.a. de förändringar i riksdagsarbetet som riksdagen beslutade om förra året, och som kommer att tillämpas fullt ut fr.o.m. riksmötet 1996/97, ger anledning att revidera rätten till ersättning vid tjänsteresor. Fr.o.m. hösten 1996 kommer riksmötena att öppnas tidigare än hittills, ca en vecka innan regeringen avlämnar sin budgetproposition, vilket skall ske senast den 20 september. Riksmötet kommer att inledas med en allmän motionstid. Under sommaren finns fr.o.m. 1995 dessutom möjlighet att ställa frågor till statsråd för skriftliga svar. Beredningsgruppen anser att bl.a. dessa nya omständigheter motiverar att riksdagstraktamente i fortsättningen utgår för ledamöternas enskilda arbete i Stockholm även under de delar av riksmötet då riksdagen inte är samlad.

Riksdagen svarar redan i dag för merparten av *resekostnaderna* för förrättningar utanför den egna valkretsen (och utanför Stockholm) som görs med anledning av riksdagsuppdraget (se nästa avsnitt). En logisk följd av detta är

Fel! Autotextposten är inte definierad.

enligt beredningsgruppens mening att inte endast resekostnader utan också *logikostnader* och *ökade levnadskostnader* skall ersättas vid denna typ av förrättningar. Detta synsätt finner stöd i den definition av riksdagsuppdragets omfattning som gjorts bl.a. i en dom i oktober 1986 av regeringsrätten (RÅ 1986 ref. 130). Den slog fast att *"ett uppdrag som riksdagsledamot får anses omfatta inte bara arbete som utförs i samband med riksdagens verksamhet i formell mening utan också utanför riksdagen, i den egna valkretsen, i partiorganisationen m.m. samt vad gäller kontaktverksamhet med enskilda och organisationer"*. Beredningsgruppen anser därför att traktamentsrätten också skall gälla för ledamöter som är bosatta i Stockholm under förutsättning att det generella kriteriet uppfylls att förrättningen utförs på en plats mer än 50 kilometer från bostadsorten. För tydlighetens skull skall här nämnas att ersättning i konsekvens med detta också kommer att utgå till ledamöter som är bosatta utanför Stockholmsområdet vid andra resor än till Stockholm.

En förutsättning för denna utvidgning av rätten till ersättning bör dock vara att resan kan relateras till uppdraget som ledamot. Avgörande kriterium bör vara vem som bestämmer ändamålet och innehållet i förrättningen. Förvaltningsstyrelsen bör i tillämpningsföreskrifter till ersättningslagen utarbeta närmare riktlinjer för detta. Som ett underlag härför lämnas här några exempel på resor som kan betraktas som föranledda av ledamotskapet och några exempel på resor som inte torde vara det.

Reser ledamoten t.ex. till ett sammanträde i ett statligt verks eller en organisations styrelse skall denna resa i sin helhet bekostas av uppdragsgivaren, även om ledamoten ingår i styrelsen på grund av sitt riksdagsuppdrag. Är uppdraget däremot direkt relaterat till riksdagsuppdraget, t.ex. genom att ledamoten deltar i en konferens som anordnas av riksdagsgruppen, en partikongress eller ett partiarrangemang i valkretsen där ledamoten skall presentera sitt arbete som ledamot eller aktuella riksdagsfrågor, bör enligt beredningsgruppens uppfattning riksdagen stå för resekostnaderna. För att förvaltningskontoret skall kunna avgöra vem som skall svara för resekostnaderna bör ledamoten därför ange resans ändamål på den reseräkning som lämnas in och som ligger till grund för utbetalningen.

De principiella riktlinjer för ledamöternas ersättning för kostnader vid tjänsteresor som skissas här innebär ett närmande till de villkor som gäller för riksdagens anställda m.fl. Dessa riktlinjer leder enligt beredningsgruppen också till att ledamöterna, som många andra som gör resor i tjänsten, bör ha rätt till ersättning för ökade levnadskostnader inte bara vid flerdygnsförrättningar utan också vid endagsförrättningar. Beredningsgruppen föreslår därför att en ny ersättning införs, benämnd "förrättningstillägg", som bör utbetalas vid endagsförrättningar som pågår längre än fyra timmar. På samma sätt som gäller för tjänstemännens förrättningstillägg blir detta en ersättning som är skattepliktig i sin helhet och som RFK skall betala arbetsgivaravgifter på. Rätt till avdrag för merutgifter vid taxeringen föreligger således inte, och preliminärskatt kommer att dras från beloppet.

Fel! Autotextposten är inte definierad.

Nya ersättningsbelopp

Som nämnts tidigare är riksdagstraktamentets dygnsbelopp, för närvarande 238 kr/dag, lägre än vad som är vanligt för andra trots att det inkluderar ersättning för logikostnader. Ett skäl för detta är att det utbetalas varje dag under den tid riksdagsarbetet pågår i Stockholm, i allmänhet från oktober till mitten av juni. På arbetsmarknaden är beloppen i gängse fall betydligt högre samtidigt som arbetsgivaren utöver traktamentet, som ersätter ökade levnadskostnader under resan, vanligen också betalar logikostnader. Det vanliga är att traktamentsbeloppet motsvarar schablonavdraget, 180 kr/dag, och att det därutöver betalas ett tillägg, ofta benämnt förrättnings-, rese- eller löne-tillägg. Som framgick ovan är den sammanlagda ersättningen till de anställda i riksdagen 365/270 kr/dag vid flerdygnsförrättning och 185/75 kr/dag vid endagsförrättning.

Om de ändringar av traktamentsersättningen som föreslagits i det föregående genomförs, kommer bestämmelserna för ledamöterna i dessa avseenden att överensstämma med dem som gäller för många andra. Beredningsgruppen anser att även riksdagstraktamentets dygnsbelopp bör ändras så att de kommer i nivå med vad som är vanligt i samhället i övrigt.

Som nämdes i föregående avsnitt kan det av praktiska skäl vara lämpligt att även när det gäller traktamentsbeloppets storlek ta fasta på vad som gäller för riksdagens tjänstemän. Men att i sin helhet överföra resereglementet för riksdagens anställda till villkoren för riksdagsledamöternas ersättning vid tjänsteresor, skulle vid tillämpningen medföra betydande administrativt merarbete, både för ledamöterna och för förvaltningen. Beredningsgruppen anser därför att reglerna för traktamentsersättningens storlek bör förenklas så att ett genomsnittsbelopp fastställs som får gälla samtliga dagar vid flerdygnsförrättningar – oavsett hur länge förrättningen pågår. Beloppet bör grundas på den sammanlagda ersättning som betalas till de anställda, dvs. summan av traktamentet och förrättningstillägget. Vid endagsförrättning bör ett genomsnittsbelopp betalas oberoende av förrättningens längd.

Utgångspunkt för fastställande av traktamentsbeloppet vid flerdygnsförrättning bör således vara ett genomsnitt av den ersättning som skulle ha betalats om reglerna för tjänstemännen hade gällt fullt ut. Beräkningen av ett genomsnittligt belopp kan emellertid aldrig bli helt exakt men beredningsgruppen anser att man med följande beräkningsmetod kan nå ett tillfredsställande resultat.

Under 1993/94 års riksmöte uppgick ledamöternas genomsnittliga antal övernattningar i Stockholm till 120. En genomgång av hur riksdagsarbetet kan komma att förläggas tidsmässigt i framtiden, med hänsyn tagen till den nya ordningen för budgetberedning, tyder på att antalet övernattningar i Stockholm även i fortsättningen kommer att hålla sig runt 120, som således bör kunna användas i beräkningarna. Uppehållet för arbete på annan ort i samband med jul- och nyårshelger kan i framtiden förväntas bli minst fyra veckor långt vilket motiverar att beräkningen grundas på att en ny period med ett traktamentsbelopp på 365 kr/dag inleds. Med tillämpning av bestämmelserna för de anställda skulle ledamöternas traktamentsersättning

Fel! Autotextposten är inte definierad.

komma att uppgå till 2 x 15 dagar à 365 kr + 90 dagar à 270 kr = 35 250 kr/år. Det ger en genomsnittlig ersättning per dag på 294 kr.

Traktamentsbeloppet per dag är med nuvarande regler en andel, 1/150, av basbeloppet enligt lagen om allmän försäkring. Om beloppet 294 kr per dag på motsvarande sätt skall relateras till basbeloppet, bör det fastställas till 1/120 av basbeloppet, vilket med 1995 års basbelopp, med en avrundning till närmaste jämna tiotal kronor, skulle ge den önskade nivån (297,50 kr → 300 kr). Av detta belopp kan den del som svarar mot schablonavdraget, för närvarande 180 resp. 126 kr, ses som ett renodlat traktamente, medan resterande del utgör ett skattepliktigt förrättningsstillägg. Av praktiska skäl föreslår beredningsgruppen dock att benämningen riksdagstraktamente bibehålls för den sammanlagda flerdygnersättningen.

Förrättningsstillägget till riksdagens tjänstemän vid endagsförrättningar varierar beroende på förrättningsens längd. Pågår förrättningen i mer än fyra timmar betalas 75 kr och är den längre än nio timmar är tillägget 185 kr. Även när det gäller en motsvarande ersättning till ledamöterna skulle en exakt överföring av reglerna innebära ett avsevärt merarbete. Ledamöternas redovisning av sina tjänsteresor skulle behöva bli mer omfattande, och RFK:s administrativa personal skulle behöva ägna mycket tid bl.a. åt att räkna ut antalet förrättningsstimmar. På samma sätt som för flerdygnsstraktamentet skulle mycket vinnas på ett enhetligt ersättningsbelopp för samtliga endagsförrättningar. Ett genomsnitt av de belopp som betalas per dag till riksdagens anställda, 75 och 185 kr, blir 130 kr, vilket utgör 1/275 av basbeloppet. Beredningsgruppen föreslår med hänvisning till ovanstående beräkningar att dagersättningen vid flerdygnsförrättningar fastställs till 1/120 och vid endagsförrättningar till 1/275 av basbeloppet. Beloppen bör rundas av till närmaste tiotal kronor.

Närmare precisering av rätten till ersättning

Rätten till riksdagstraktamente är för närvarande knuten till bostaden på *hemorten*, vilket definieras som bostaden i *valkretsen*. Denna bostad betraktas som tjänsteställe och resorna till och från Stockholm som tjänsteresor. Som nämnts inledningsvis medger skattelagstiftningen under vissa bestämda förutsättningar rätt till avdrag för ökade levnadskostnader i samband med övernattning i Stockholm. För att förvaltningskontoret skall kunna göra de schablonavdrag som ledamöterna har rätt till lämnar dessa varje månad en redovisning av antalet övernattningar i Stockholm. Denna redovisning kommer i det nya ersättningssystemet att få en annan betydelse än nu. Förutom att ge underlag för att beräkna schablonavdragen kommer redovisningen också att ge grund för utbetalningen av traktamente.

De nya regler som nu föreslås innebär att traktamente inte längre kommer att utgå för hela den sammanhängande tid som riksdagen är samlad, utan endast vid faktiska resor med övernattningar till Stockholm eller andra orter. Därmed blir det nödvändigt för beräkning av ersättningen att i detalj fastställa de villkor som skall gälla för utbetalning av traktamente. Det kan ske genom att rätten till traktamente knyts till den bostad som enligt skattelagstiftningen ger rätt till avdrag för merkostnader som är förenade med

Fel! Autotextposten är inte definierad.

övernattningen. Motsvarande ordning gäller för statsråd enligt lagen (1991:359) om arvoden till statsråden:

6 § Ett statsråd som har längre färdväg än 70 km från bostaden på hemorten till regeringskansliet har, *om förutsättningarna för avdrag i anvisningarna till 33 § punkt 3a i kommunalskattelagen (1928:370) är uppfyllda*, rätt till avlöningsförstärkning och tillägg för logikostnad med de belopp som gäller för tjänstemän med tidsbegränsad anställning i regeringskansliet. För resor mellan Stockholm och hemorten betalas dessutom resekostnadsersättning.

(Reglerna för statsrådets rätt till avlöningsförstärkning och lönetillägg för logikostnad skiljer sig från reglerna för riksdagstraktamente vad gäller avståndet mellan bostad/tjänsteställe och förrättningsorten. Rätten till riksdagstraktamente är som de flesta andra traktamenten knuten till skattelagstiftningen i detta avseende, vilket innebär att förrättningen måste ske mer än 50 km från bostaden.)

På motsvarande sätt som gäller för statsrådets traktamentsrätt bör enligt beredningsgruppens uppfattning riksdagsledamöternas rätt till flerdygns-traktamente knytas till att förutsättningarna för avdrag i punkt 3 av anvisningarna till 33 § i kommunalskattelagen är uppfyllda. Samma villkor bör ställas för rätten till endagsersättning, dock utan krav på övernattning.

Ett sådant villkor innebär att en bedömning av traktamentsrätten måste göras i varje enskilt fall. Som nämndes ovan gör förvaltningskontoret motsvarande bedömning redan i dag – på grundval av de uppgifter den enskilde ledamoten lämnar – för att kunna göra schablonavdrag vid beräkning av preliminär skatt och arbetsgivaravgifter. Detta gäller för övrigt varje arbetsgivare som betalar ut ersättning för ökade levnadskostnader.

Även varje enskild ledamot som i sin självdeklaration yrkar avdrag för ökade levnadskostnader har anledning att göra en sådan bedömning. Den omständigheten att en riksdagsledamot enligt folkbokföringslagen anses bosatt på en viss plats innebär inte automatiskt att denna bostad i samband med prövning av avdragsrätten i punkt 3 av anvisningarna till 33 § kommunalskattelagen kommer att anses som bostad i den mening som avses i sistnämnda lagrum.

Praktiskt kan en bestämmelse som knyter rätten till traktamente till logikostnad hanteras så att utbetalaren får, utifrån de uppgifter som ledamoten lämnar på reseräkning eller på annat sätt, avgöra om förutsättningarna för avdragsrätt är uppfyllda. Sannolikt blir det i praktiken få svårbedömda fall. I sådant fall torde besked kunna begäras av skattemyndigheten enligt 44 § uppbördslagen. Enligt denna bestämmelse skall skattemyndigheten på begäran av arbetsgivare eller arbetstagare lämna besked i frågor som angår skyldigheten att verkställa skatteavdrag m.m.

Ersättning för logikostnader – natttraktamente

Logikostnader i Stockholm

Ledamöternas kostnader för boendet i Stockholm varierar avsevärt mellan dem som hyr kombirum och dem som hyr lägenheter i riksdagens bo-

Fel! Autotextposten är inte definierad.

stadshus. I vissa fall räcker natraktamentet omräknat på årsbasis inte för att täcka hyran för den dyraste lägenheten (4 203 kr/mån), i andra fall återstår en betydande del av traktamentet när hyran är betald.

Ett sätt att jämnat ut dessa skillnader i ledamöternas ekonomiska villkor kan vara att riksdagen ersätter boendekostnaderna i Stockholm. Beredningsgruppen anser att riksdagen, oavsett om ledamoten bor i riksdagens egna bostäder eller i privat hyres- eller bostadsrättslägenhet, bör ersätta de faktiska kostnaderna upp till ett tak som i princip motsvarar den högsta hyran för de bostäder som riksdagen erbjuder.

Det skulle innebära att riksdagen betalar ersättning – ett natraktamente upp till ett fastställt högsta belopp – såväl till de ledamöter som hyr bostad i riksdagens hus som till dem som hyr bostad av annan hyresvärd. Av praktiska skäl bör beloppet rundas av till inledningsvis jämnt 4 000 kr. Det skulle då också överensstämma med den ersättningsnivå som gäller för statsråd med dubbel bosättning, vilka kan få kostnaden för bostaden i Stockholm ersatt med högst 4 000 kr. Beredningsgruppen föreslår att riksdagens förvaltningsstyrelse bör få som uppgift att följa utvecklingen av hyreskostnaderna i jämförbara bostadsbestånd och vid behov föreslå riksdagen ändring av det ersättningsberättigade beloppet.

Denna modell förutsätter alltså att det är den faktiska bostadskostnaden som skall ersättas och att ersättningen sker efter uppvisande av kontrakt eller hyresavi i de fall ledamoten hyr privat lägenhet.

Flertalet ledamöter som är bosatta mer än 50 kilometer från Stockholm förutsätts även i framtiden bo i riksdagens bostäder. Några ledamöter kan dock föredra att bo i privat bostadsrättslägenhet. Det kan då uppkomma fall där driftskostnaden för den privata bostadsrättslägenheten understiger den gräns som fastställts för den bostadskostnad som riksdagen ersätter. Beredningsgruppen anser att denna mellanskillnad dock inte bör kunna användas för att täcka delar av eventuella kapitalkostnader för bostadsrätten. För sådana kostnader föreligger avdragsrätt under inkomstslaget ”kapital” vid taxeringen.

Förvaltningsstyrelsen bör dock få rätt att efter ansökan från ledamoten besluta om ersättning för logikostnader i valkretsen för en ledamot som är permanent bosatt i Stockholm men folkbokförd på annan plats, t.ex. i valkretsen, om det finns synnerliga skäl för det.

För att täcka ledamöternas logikostnader bör enligt beredningsgruppen således en ny ersättning införas, benämnd ”Natraktamente”. Ersättningen bör utbetalas månadsvis under hela året. Som framgår ovan kommer inte denna ersättning att utgå med samma belopp till samtliga traktamentsberättigade ledamöter som hyr extra bostad i Stockholm, utan den kommer att variera beroende på de faktiska hyreskostnaderna (för närvarande mellan 1 000 kr och 4 000 kr per månad).

Fel! Autotextposten är inte definierad.

3.2 Ersättning för resekostnader (6 kap. Reseförmåner)

Nuvarande regler

Lagtexten är mycket kortfattad och ryms i två paragrafer. Till dessa finns tillämpningsföreskrifter.

6 kap. Reseförmåner

1 § En ledamot får anlita inrikes järnvägar och statliga busslinjer på riksdagens bekostnad. Detsamma gäller för sådana resor med reguljära flyglinjer som avser utövandet av uppdraget som riksdagsledamot.

2 § Riksdagens förvaltningskontor får föreskriva att en ledamot

1. på riksdagens bekostnad får anlita annat färdmedel än som anges i 1 §,
2. har rätt till traktamente vid resa med anledning av uppdraget som riksdagsledamot.

Tillämpningsföreskrifter till lagen

Till 6 kap.

1 §

Ledamöter och ersättare tilldelas ett Riksdagskort för inrikes resor. Kortet gäller som ett årskort på statens järnvägar samt som ett debiteringskort på riksdagen för inköp av biljett på inrikes reguljära flyglinjer och de platsbiljetter som ej ingår i årskortet på statens järnvägar. Riksdagskortet får inte användas för debitering vid resa av privat karaktär eller då resekostnaderna skall erläggas av annan än riksdagen eller dess myndigheter. Om Riksdagskortet utnyttjas i samband med resa för någon av riksdagens myndigheter skall det anges i reseräkning eller på annat sätt anmälas till myndigheten eller riksdagens förvaltningskontor.

Riksdagskortet skall återlämnas till förvaltningskontoret då uppdraget upphör eller då ledamoten utnämns till statsråd eller beviljas ledighet under minst en månad i följd av annat skäl än offentligt uppdrag eller sjukdom eller annat laga förfall.

2 §

1. En ledamot äger rätt till ersättning för båtresa mellan Gotland och fastlandet.

2. En ledamot äger rätt till ersättning för resa med även andra kollektiva trafikmedel än statliga för färd till och från närmaste järnvägsstation eller flygplats under förutsättning att resan avser utövande av uppdraget som riksdagsledamot eller talman. För sådan resa utgår även ersättning för resa med taxi eller egen bil om ledamoten finner att anlitande av kollektivt trafikmedel medför avsevärd olägenhet.

En ledamot äger rätt till ersättning för resor med egen bil mellan bostaden och Riksdagshuset och åter till bostaden i samband med dels det sista sammanträdet i kammaren i juni, dels det första under det följande riksmötet.

Ersättning för resa med egen bil utgår med det högre belopp för sådan resa som utgår enligt kollektivavtalsbestämmelser för arbetstagare vid den inre riksdagsförvaltningen.

Fel! Autotextposten är inte definierad.

3. En ledamot eller en ersättare för talmannen eller ett statsråd som är stadigvarande bosatt inom Storstockholmsområdet tilldelas ett årskort för färd med Storstockholms lokaltrafik (SL). Andra ersättare från samma område får sina resekostnader inom området ersatta mot ingivande av reseräkning.

4. En ledamot som inte är berättigad till traktamente får för varje riksmöte använda Riksdagskortet för 25 resor med taxi. Kortet får endast användas för resor från Riksdagshuset till bostaden efter sena sammanträden.

5. En ledamot som för riksdagens räkning deltar i utskottsresa eller annan särskild förrättning med övernattningskostnader får ersättning med tillämpning av de kollektivavtalsbestämmelser beträffande motsvarande ersättning som gäller för arbetstagare vid den inre riksdagsförvaltningen eller enligt utlandsreseförordningen (1991:1754). Vid sådan resa eller förrättning halveras det belopp som utgår enligt 4 kap. 1 § första stycket i lagen (1994:1065) om ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter. En ledamot som inte uppbär traktamente från riksdagen och som för riksdagens räkning deltar i utskottsresa eller annan särskild förrättning för vilken inte erfordras övernattningskostnader, får ersättning enligt i första stycket angivna avtalsbestämmelser.

En ledamot får vid sådana förrättningar som anges i första och andra stycket och som företas inom Sverige använda egen bil mot ersättning med det lägre belopp som utgår enligt kollektivavtalsbestämmelser till arbetstagare vid den inre riksdagsförvaltningen för resor med egen bil.

6. Vid resor för fullgörandet av uppdraget som riksdagsledamot tecknar förvaltningskontoret en särskild tjänstereseförsäkring.

7. Reseräkning med verifikationer bör inges till förvaltningskontoret inom en månad efter resans slut.

Statsrådets resekostnadsersättning

Som framgår av bilaga 1 gäller för statsråden att de själva bestämmer om sina inrikes resor i den mån resan avser uppdraget som statsråd.

Nordiska parlament

Ledamöterna i de nordiska parlamenten får ersättning efter ungefär samma regler som gäller för svenska riksdagsledamöter i dag.

Problem med dagens bestämmelser

Val av färdmedel

Nuvarande regler innebär att ledamöternas resande styrs av att de måste använda vissa bestämda *färdmedel* vid sitt resande. Lagtexten är skriven så att ledamoten endast inom begränsade ramar själv får avgöra vad som är lämpligt – flyg, tåg, taxi, egen bil etc. De tillämpningsproblem som uppstår hamnar därför hos ekonomienheten, som måste ta ställning till vilket färdmedel som är det lämpliga/tillåtna – normalt det billigaste. Eventuell tidsvinst kan

Fel! Autotextposten är inte definierad.

då bli ett ämne i diskussionen. Ekonomienheten kan därvid få en oönskad ställning som beslutsfattare över den enskilde ledamoten.

Exempelvis kan avvägning mellan val av egen bil eller taxi bli föremål för diskussion. Ett annat problem har varit de resor inom Storstockholmsområdet med taxi som riksdagen med nuvarande regler inte betalar (med undantag av de 25 taxiresor per år som Stockholmsledamöter har rätt till).

Tillämpningsproblemen skulle bli färre om man överlåter åt ledamoten själv att avgöra vilket färdmedel hon/han vill använda. Syftet med reglerna bör enligt beredningsgruppen vara att riksdagsledamöterna på ett smidigt sätt skall kunna fullfölja sitt uppdrag. Ledamöterna har olika förutsättningar för sitt resande och olika resmönster. Förvaltningens uppgift skulle med det synsättet mera bli att förse ledamoten med beslutsunderlag/instrument för att hon/han skall kunna välja det färdmedel som passar bäst för henne/honom. Det måste dock finnas en skyldighet för ledamöterna att beakta kostnadsaspekterna vid valet av färdmedel.

Ändamål med resan

Ett annat problem är att lagtexten försöker att ange vilket ändamål resan skall ha för att ersättning skall kunna betalas – resa mellan bostaden och riksdagen, vid utskottsresor etc.

Frågor såsom vilka resor som skall betalas av förvaltningen återkommer ofta. Resor inom den egna valkretsen betalas inte i dag av förvaltningen, och i en del fall kan det bli orimliga kostnader för t.ex. norrlänningar som har långa avstånd att köra med egen bil. Reseförmåner till ledamöter som är bosatta i en annan valkrets än den där de är valda orsakar också diskussion.

Under sommaren uppkommer frågor kring vem som skall betala resor från sommarstugan i samband med förrättning.

Resor för andra uppdragsgivare såsom andra myndigheter kan också bli föremål för diskussion.

Om man i stället utgår från att allt resande som en riksdagsledamot företar i sitt utövande av uppdraget skall ersättas, undviker man denna typ av tillämpningsproblem som nu vållar svårigheter.

Överväganden

Inrikes resor

Beredningsgruppen har konstaterat att de nuvarande reglerna för ledamöternas resekostnadsersättningar leder till åtskilliga problem. Bestämmelserna begränsar ledamöternas möjlighet att välja det lämpligaste resättet. De leder som nämnts tidigare också till att riksdagsförvaltningen får mer av beslutsroll än serviceroll.

Reglerna bör anpassas bättre till den enskilde ledamotens förutsättningar. Vissa ledamöter representerar vidsträckta valkretsar med långa resvägar, andra bor utanför det distrikt de representerar. Vissa bor i delar av landet med väl utbyggda allmänna kommunikationer, andra i delar med glesare

Fel! Autotextposten är inte definierad.

kommunikationsnät. Hon/han bör därför ges större möjligheter än i dag att själv välja det färdmedel som passar bäst vid respektive resa.

Beredningsgruppen konstaterar att riksdagsledamöternas inrikes resor, i den mån de föranleds av ledamotsuppdraget, kan jämföras med arbetstagares resor i tjänsten. Riksdagsledamöterna bör ges samma beslutanderätt om sina egna tjänsteresor som tillkommer statsråden. Enligt lagen (1991:359, bilaga 1) om arvoden till statsråden har ett statsråd som gör en inrikes resa rätt till kostnadsersättning enligt samma bestämmelser som gäller för tjänstemän i regeringskansliet. Statsrådet får vid sådana resor bestämma färdmedel.

En liknande ordning bör vara möjlig för riksdagsledamöterna. De ersättningar som kommer i fråga bör kunna motsvara dem som tillkommer tjänstemän vid den inre riksdagsförvaltningen.

Det får förutsättas att ledamöterna i sitt resande normalt väljer det billigaste färdmedlet. De måste dock ha möjlighet att tillmäta tidsvinsten betydelse för att i tidspressade situationer kunna resa till något högre kostnader. Avvägningen mellan att använda allmänna kommunikationsmedel eller egen bil/taxi blir förmodligen det vanligaste fallet. Det är enbart ledamoten själv som kan göra en sådan avvägning. Ledamoten bör dock vara införstådd med att det kan komma att ställas krav på redovisning av skälen för att hon/han utnyttjat påtagligt dyrare alternativ. Ett system av det föreslagna slaget kommer att kräva regelbundna uppföljningsinsatser från förvaltningens sida. Eftersom resandet bekostas av allmänna medel måste tveksamheter rörande tillämpning och uppföljningsformer ägnas särskilt intresse av förvaltningsstyrelsen eller direktionen.

Förvaltningens viktigaste uppgift i det nya regelsystemet blir att i samråd med respektive ledamot och utifrån ledamotens normala resmönster ta fram lämpliga hjälpmedel för att förbilliga resekostnaderna. De insatser som förvaltningen gjort under senare år att träffa rabattavtal och söka enkla betalningsrutiner etc. bör fortsätta. Avregleringen på reseområdet har inneburit att den enskilde resenären behöver hjälp från både förvaltningen och resebyråer att få fördelaktiga priser. Utbudet av resetjänsterna är också svårt att överblicka för den enskilde resenären. När det gäller resorna på hemorten kan det finnas skäl att ledamoten själv träffar avtal med taxiföretag eller uthyrningsföretag. Sådana avtal bör dock godkännas först efter samråd med riksdagsförvaltningen.

Utrikes resor

Nuvarande lagtext innehåller inga bestämmelser om vad som skall gälla vid utrikes resor.

Fel! Autotextposten är inte definierad.

Beslutsbefogenhet vid utrikesresor:

Utskottsresor	Beslutas av talmanskonferensen (regelstyrt, varje utskott har en budgetram för valperioden)
Bidrag för enskilda studieresor	Beslutas av talmanskonferensen (arbetsgrupp under 1:e vice talmans ledning, regelstyrt)
Talmansresor	Beslutas av talmannen
Resor m.a.a. särskilda uppdrag för riksdagen	Beslutas av talmannen efter samråd med gruppledarna och finansieras över RIK:s budget
Resor till Europarådet	Beslutas av Europarådets delegation enligt fastställd budget
Resor till IPU	Beslutas av IPU-delegationen enligt fastställd budget
Resor till OSSE	Beslutas av OSSE-delegationen enligt fastställd budget
Resor till Nordiska rådet	Beslutas av Nordiska rådet enligt fastställd budget
Resor till internationella konferenser m.m.	Beslutas av respektive partigrupp inom av talmanskonferensen fastställda budgetramar för valperioden
Språkresor	Beslutas av RFK enligt RFK:s fastställda budget

Fel! Autotextposten är inte definierad.

Beredningsgruppen anser att lagen, inte minst mot bakgrund av det kraftigt ökade internationella utbytet, bör ange vad som gäller ledamöternas utrikes resor. Den statliga utlandsreseförordningen har antagits för riksdagsområdet genom beslut av förvaltningsstyrelsen, men därutöver bör regleras hur beslut i ärenden som avser enskilda ledamöters utrikes resor skall fattas. För närvarande gäller att talmanskonferensen har en avgörande roll i åtskilliga ärenden som avser utrikes resor, men i ett flertal andra fall fattar respektive riksdagsorgan med internationellt inriktad verksamhet beslut inom tilldelade anslagsramar. På tjänstemannanivå har riksdagens internationella kansli samordningsansvaret. Beredningsgruppen anser att talmanskonferensen skall ges det överordnade ansvaret med möjlighet att delegera beslutanderätten på det sätt som man bedömer lämpligt.

Som en följd av Sveriges inträde i Europeiska unionen behöver ledamöterna hålla sig informerade om arbetet inom EU och upprätthålla kontakter med bl.a. partikolleger i EU-parlamentet. Beredningsgruppen anser att ledamöterna bör ges goda möjligheter att besöka parlamentet och andra EU-institutioner. Denna typ av kontaktresor ger sannolikt mest utbyte om varje ledamot själv bestämmer syfte och uppläggning av resan och bör därför göras i enskild regi och inte i form av gruppresor. På det sätt som gäller för

flertalet andra utrikesresor bör talmanskonferensen pröva behovet av denna typ av resor.

Fel! Autotextposten är inte definierad.

Förslag

Mot ovan redovisade bakgrund och överväganden föreslås att följande utgångspunkter för ledamöternas resekostnadsersättningar skall gälla från och med den 1 juni 1996.

Samma regler som för tjänstemän

Som föreslagits i tidigare avsnitt bör resor som företas under utövandet som riksdagsledamot behandlas som tjänsteresor för tjänstemän inom den inre riksdagsförvaltningen. Ersättningen skall ske enligt de regler som gäller för tjänstemännen vilket innebär att riksdagen betalar tjänsteresor med hänsyn till det faktiska färdstättet och den färdväg som föranleds av förrättningen. Färdmedel kan vara egen bil, hyrbil, taxi och allmänna kommunikationer. Vid flerdygnsförrättning utanför den vanliga verksamhetsorten, dvs. bostaden, betalar riksdagen för logikostnad (hotell eller motsvarande). Vid resor till Stockholm för riksdagsarbete har beredningsgruppen tidigare föreslagit en särskild ersättning för logikostnad.

Reglerna för tjänsteresor för statstjänstemän finns i det allmänna reseavtalet (ARA) och i utlandsreseförordningen (SFS 1991:1754). För riksdagens tjänstemän finns ett lokalt avtal samt sedan juni 1995 även en resepolicy, riktlinjer för planering av tjänsteresor i riksdagen.

Talmanskonferensen bör få det övergripande ansvaret för ledamöternas utrikes resor inklusive enskilda kontaktresor till EU-institutioner.

Konsekvenserna av de nya resebestämmelserna blir:

Beslut om resa

Beslut om tjänsteresa görs av ledamoten själv i likhet med vad som gäller för statsråden. Detta innebär bl.a. att det är ledamoten som själv bedömer huruvida resan skall företas eller ej. Vid betalning av fakturor som gäller resekostnader är det därför endast ledamoten själv som kan attestera räkningen (se dock senare avsnitt om uppföljning av resekostnader).

Lämpligt färdmedel

Riksdagsledamoten beslutar själv om lämpligt färdmedel med hänsyn till kostnads- och tidsaspekter. Resandet skall anpassas till ledamotsuppdragets krav och till de särskilda förutsättningar som råder för varje ledamots resor.

Kartläggning av resmönster

För att få ett ekonomiskt och effektivt resande skall förvaltningskontoret tillsammans med den enskilde ledamoten kartlägga varje ledamots resmönster. Det bör göras i början av varje riksmöte. Utifrån detta kan ledamoten erhålla ett lämpligt färdbevis i form av t.ex. årskort på flyg/tåg. Ett villkor för detta bör dock vara att det är ekonomiskt fördelaktigt för riksdagen.

Resepolicy för riksdagsledamöter

För att ge ytterligare preciseringar utöver lagtexten vad beträffar inriktningen för tjänsteresor bör förvaltningsstyrelsen fastställa en resepolicy för riksdagsledamöterna. Resepolicyn för tjänstemännen vid den inre riksdagsförvaltningen kan tjäna som ett underlag vid utarbetandet av denna resepolicy.

Omfattande information om resepolycyn bör i olika former lämnas till samtliga ledamöter. Förvaltningskontoret bör löpande följa upp resepolycyns tillämpning.

Uppföljning av resekostnader

De fakturor som kommer att utgöra underlag för betalning av ledamöternas resekostnader skall attesteras av respektive ledamot och sändas för betalning till förvaltningskontorets ekonomienhet. I de fall riksdagsledamoten betalar med Riksdagskortet skall attesterade hotellnotor/betalningsunderlag översändas till ekonomienheten eftersom dessa utgör verifikationsmaterial till kreditkortsfakturan.

Ekonomienheten utanordnar och betalar samtliga fakturor. I de fall riksdagskortet används som betalningsmedel framgår det av de månatliga fakturorna hur mycket varje ledamots resekostnader uppgår till. För övriga fakturor kommer sammanställningar att göras för att på ett smidigt sätt få fram resestatistik för varje ledamot.

Förvaltningsstyrelsen bör regelbundet följa upp riksdagsledamöternas resekostnader på liknande sätt som sker med andra kostnader i riksdagen, bl.a. med hjälp av utfallsrapporter och ovan nämnda resestatistik. Styrelsen får därmed en överskådlig bild av resekostnaderna.

Betalningsrutiner

Betalningsrutinerna för ersättning av resekostnader skall i princip vara desamma för riksdagsledamöter och tjänstemän. Detta innebär att ledamoten skall upprätta reseräkningar för reseutlägg och traktamente. Reseräkningarna skall kunna hanteras i det befintliga ADB-baserade reseräkningssystemet som också skall kunna användas direkt av den enskilde riksdagsledamoten eller av en assistent. Betalningsrutinerna skall göras så smidiga som möjligt såväl för den enskilde ledamoten som för förvaltningskontoret.

Fel! Autotextposten är inte definierad.

3.3 Kostnadsersättningen (5 kap. Kostnadsersättning och viss teknisk utrustning)

Fel! Autotextposten är inte definierad.

Bakgrund

Kostnadsersättningen uppgår till 16 2/3 procent av basbeloppet enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring, vilket motsvarar två basbelopp per år. För närvarande är det 5 951 kr per månad och 71 412 kr per år. Enligt punkt 2 av anvisningarna till 32 § kommunalskattelagen utgör kostnadsersättningen skattepliktig intäkt. De särskilda omkostnader som riksdagsuppdraget medför och som inte är avsedda att täckas av resekostnads- och traktamentsersättning får dras av helt. För bilkostnader och traktamenten gäller särskilda avdragsregler.

Avdragsrätten har preciserats i några domar i regeringsrätten. Rätten har slagit fast att avdrag får göras för kostnader för arbete som utförs för riksdagsuppdraget i kammaren, utskott och andra riksdagsorgan, i den egna valkretsen, i partiorganisationen, i olika arbetsgrupper och i kontaktverksamhet med enskilda och organisationer. Det kan röra kostnader för att genomföra valrörelser och att delta i allmän- eller partipolitisk verksamhet m.m.

Vidare har ledamöterna rätt att göra avdrag för kostnader för fortbildning, studieresor utom eller inom landet, avgifter till riksdagsgruppens kansli, sekreterar- eller kontorshjälp som inte erhålls genom kansliet, representation och teknisk utrustning.

Överväganden

Om beredningsgruppens förslag till nytt ersättningssystem genomförs kommer en del av de kostnader som i dag finansieras med kostnadsersättningen att bortfalla för den enskilde ledamoten. Riksdagen kommer t.ex. att stå för i stort sett alla kostnader i samband med resor inom landet.

Riksdagen bidrar redan i dag till enskilda studieresor och till utrikesresor via stödet till partigrupperna för deltagande i internationella konferenser. Vidare bekostar riksdagen en del av ledamöternas språkutbildning.

Riksdagen svarar också för kostnaderna för viss teknisk utrustning i bostaden. Persondator som är knuten till riksdagens centrala datasystem och personsökare (Minicall) tillhandahålls kostnadsfritt. Vidare står riksdagen för abonnemangsavgiften för personsökare och mobiltelefoner.

Ledamöterna svarar däremot själva för inköpskostnaderna för telefax i bostaden och mobiltelefon. Denna utrustning köps in av RFK och betalas genom månatliga avdrag från kostnadsersättningen i tre år, varefter utrustningen övergår i ledamotens ägo.

Av de kostnader som ledamöterna själva står för kan, utöver kostnaderna för inköp av mobiltelefon och telefax, nämnas samtalsavgifter för mobiltelefon, driftkostnader för telefax, portokostnader, representation, kostnader för sådana tidningar, tidskrifter och litteratur som inte tillhandahålls i riksdagen inkl. riksdagsbiblioteket eller av partikanslierna, studieresor, konferenser, serviceavgifter till partikanslier etc. För att täcka dessa kostnader, som är

direkt föranledda av riksdagsuppdraget, bör enligt beredningsgruppens mening även framdeles kostnadsersättning från riksdagen utbetalas.

Inom elektronikområdet har utvecklingen under senare år lett till betydligt större användning av persondatorer, telefoner, personsökare och telefax än tidigare. Det innebär stora fördelar för många människor med en arbetssituation som liknar riksdagsledamöternas. För ledamöternas del har utvecklingen medfört att deras möjligheter att kommunicera med omgivningen har ökat betydligt, samtidigt som kraven på dem också har ökat. Väljare, partiorganisationer, massmedia m.fl. ställer krav på att de skall vara tillgängliga i stort sett alla tider på dygnet. Det gör det nödvändigt med bl.a. en hög standard på den tekniska utrustning de tillhandahålls både på arbetsplatsen, i bostaden och på resor. Trots att de flesta ledamöterna tillbringar mycket tid på resor kan de även då vara nåbara med hjälp av mobiltelefon och personsökare. Det finns därför stora vinster med att ledamöterna numera kan utföra en icke obetydlig del av sitt arbete med hjälp av telekommunikationer och datorer både i bostaden och på resor.

Samtidigt har utvecklingen inneburit att ledamöternas utgifter för den tekniska utrustningen har ökat. Eftersom det är fråga om kostnader som är föranledda av riksdagsuppdraget bör de ersättas av riksdagen. Beredningsgruppen har diskuterat olika modeller för ersättning av denna typ av kostnader och funnit att det lämpligaste är en kombination av att riksdagen svarar för vissa kostnader och ledamöterna själv för andra med hjälp av kostnadsersättningen. En av utgångspunkterna har därvid varit att så långt som möjligt förenkla det administrativa arbetet såväl för ledamöterna som för förvaltningen.

Beredningsgruppen har kommit fram till att riksdagen bör tillhandahålla de ledamöter som så önskar den tekniska utrustning som är erforderlig för utövandet av uppdraget på ett effektivt sätt. Det innebär att riksdagen bör svara för inköp av utrustningen, för användarinstruktioner, abonnemangsavgifter och för service och reparationer. Den utrustning som för närvarande är aktuell att tillhandahålla är PC, telefax och ett därtill knutet telefonabonnemang i bostaden. Den extra telefonen i bostaden bör endast vara avsedd för den tekniska utrustningen och samtal i tjänsten, varför även samtalsavgifterna bör betalas av riksdagen. För att ledamöterna skall vara nåbara även under resor etc. bör de också förses med personsökare och mobiltelefon.

Förslag

Beredningsgruppen föreslår – i linje med vad som gäller på många arbetsplatser både inom privat och enskild verksamhet – att riksdagen tillhandahåller den tekniska utrustning som krävs för att ledamöterna skall kunna utföra sitt uppdrag på ett effektivt sätt. Riksdagen bör därför svara för inköp av persondator och telefax i bostaden och för anslutnings-, abonnemangs- och samtalsavgifter för ett därtill knutet telefonabonnemang. Riksdagen bör vidare bekosta inköp och abonnemangsavgifter för mobiltelefon och personsökare, medan ledamöterna själva bör stå för mobiltelefonernas samtalsavgifter.

Fel! Autotextposten är inte definierad.

Beredningsgruppen har mot bakgrund av samtliga sina förslag om ändringar av ledamöternas ekonomiska villkor kommit fram till att kostnadsersättningen bör sänkas något. En lämplig nivå är 15 procent av basbeloppet, vilket motsvarar 5 355 kr per månad, räknat på 1995 års basbelopp. Det innebär att kostnadsersättningen sänks med 10 procent.

Fel! Autotextposten är inte definierad.

3.4 Tillägg till övergångsbestämmelserna

Enligt 4. övergångsbestämmelserna till lagen om ekonomiska förmåner för riksdagens ledamöter är en riksdagsledamot, som lämnar sitt uppdrag under riksmötet 1993/94 och för vilken ålderspension skall fastställas enligt de nya bestämmelserna, berättigad till en ålderspension som minst motsvarar tidsfaktorn multiplicerad med 22 procent av ledamotsarvodet vid avgångstillfället. I den praktiska tillämpningen av denna regel har det visat sig finnas behov av att, om särskilda skäl föreligger, kunna bestämma ålderspensionen på motsvarande sätt också för den ledamot som under samma tidsperiod lämnar riksdagen men för vilken ålderspensionen skall fastställas enligt de äldre bestämmelserna. Övergångsreglerna föreslås därför kompletteras med en sådan vidgad dispensmöjlighet.

4 Författningskommentarer

Förslaget till lag om ändring i lagen (1994:1065) om ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter

3 kap.

4 §

I ett nytt *tredje stycke* anges att ersättning i form av föräldrapenning eller tillfällig föräldrapenning skall reducera arvodet i motsvarande mån. Detta gäller endast när ersättningen utgår för samma tid som arvodet.

4 kap.

Kapitlet motsvarar nuvarande 6 kap. Rubriken till kapitlet ändras från reseförmåner till resekostnadsersättning. Den nya lydelsen ger en bättre bild av vad reglerna faktiskt handlar om. Några reseförmåner, dvs. fria eller delvis fria privatresor, är det inte fråga om.

1 §

Paragrafen föreslås få ett helt nytt innehåll. I bestämmelsens nya lydelse klargörs vad som avses med begreppet tjänsteresa i detta sammanhang. Det är en resa som en ledamot företar som ett led i utövandet av sitt uppdrag som riksdagsledamot.

Vad som i praktiken ryms inom begreppet utövandet av sitt uppdrag som riksdagsledamot torde i de flesta fall inte vålla några problem. För det första är alla resor från bostaden till riksdagshuset normalt tjänsteresor. Men också andra inrikes resor, t.ex. resor i den egna valkretsen, kan vara tjänsteresor. Uppdrag i styrelser och liknande som inte direkt är föranlett av uppdraget

som riksdagsledamot, t.ex. i frivilligorganisationers styrelser, bör däremot inte anses som ett led i utövandet av uppdraget som riksdagsledamot.

Fel! Autotextposten är inte definierad.

2 §

I paragrafen anges att en ledamot har rätt till ersättning för kostnader för tjänsteresor och med vilka belopp. Den ersätter i princip den nuvarande bestämmelsen i 6 kap. 2 § 2. När det gäller kostnader för körning med egen bil i tjänsten skall ersättningen motsvara de belopp som gäller för tjänstemän inom den inre riksdagsförvaltningen. För närvarande gäller att sådan ersättning betalas med 26 kr resp. 13 kr per mil. Det lägre beloppet tillämpas då allmänna kommunikationer också lämpligen skulle ha kunnat användas.

Även i fortsättningen kommer dock kostnaderna för resor att vanligtvis debiteras riksdagen direkt. Detta förfarande får också anses rymmas inom den nya lydelsen.

3 §

Bestämmelsen är ny.

I *första stycket* anges att det är riksdagsledamoten själv som beslutar om inrikes tjänsteresor och hur han eller hon skall resa. Vid val av transportmedel skall hänsyn tas till kostnads- och tidsaspekter. Det billigaste färd sättet skall normalt användas om inte tidsskäl eller andra skäl talar för något annat. Bestämmelsen ger således utrymme åt ledamotens bedömning av om tidsvinsten gör att ett dyrare transportmedel bör användas. Såsom kommenterats på s. 28 bör dock förvaltningen följa upp kostnadsutvecklingen för resor. Andra meningen innebär att förvaltningskontoret bör ta initiativ till en genomgång av resbehovet för varje enskild ledamot. Det ankommer också på förvaltningen att träffa avtal med reseföretag om lämpliga reskort och kostnaderna för dessa. I vissa fall, t.ex. i fråga om avtal med lokala taxiföretag, kan det vara lämpligt att sådana avtal ingås av ledamoten efter samråd med förvaltningskontoret.

I *andra stycket* anges vem som skall besluta om utrikes tjänsteresor. Beslut om utrikes tjänsteresor fattas i dag i praktiken av talmanskonferensen, som också fördelar medel till resor inom ramen för av riksdagen anvisade medel. Beslut om resor i anledning av uppdrag inom de olika internationella delegationer och organ, som riksdagen utser, bör kunna delegeras och därmed fungera som det hittills har gjort i praktiken.

5 kap.

Kapitlet motsvarar nuvarande 4 kap. om traktamente.

1 §

I paragrafen regleras rätten till traktamente. Ändringen innebär dels ett nytt traktamentssystem, dels också att förutsättningarna för rätt till traktamente ändras. En principiell skillnad är bl.a. att traktamente skall betalas endast de

dagar ledamoten är på tjänsteresa och inte som nu varje dag under den tid riksdagen är samlad.

I *första stycket* anges de allmänna förutsättningarna för att en ledamot skall vara berättigad till ersättning vid tjänsteresa inom Sverige. Kraven för rätt till traktamente ändras. Som krav enligt de nuvarande reglerna gäller att en ledamot skall ha längre färdväg än 50 kilometer till riksdagshuset. Ändringen innebär att det skall krävas att förutsättningarna för avdrag för ökade levnadskostnader är uppfyllda enligt punkt 3 av anvisningarna i kommunalskattelagen (1928:370). Det innebär i praktiken att tjänsteresan skall ha medfört att ledamoten är på förrättning mer än fem mil från tjänstestället och bostaden. Dessutom skall förrättningen ha föranlett att övernattning på annan ort än bostadsorten.

I *andra stycket* anges att traktamente för dag vid flerdygnsförrättning i Sverige benämns dagtraktamente. Storleken är bestämd till ett belopp som motsvarar en viss andel av basbeloppet avrundat till närmast tiotal kronor. Vilka avvägningar som har gjorts vid bestämmande av traktamentets storlek har närmare redovisats på s. 19.

Av det efterföljande *tredje stycket* framgår att dagtraktamentet skall reduceras när kostförmån har tillhandahållits under tjänsteresa. Detta gäller dock inte sådan skattefri kostförmån som tillhandahålls på allmänna transportmedel. Motsatsvis skall t.ex. tillhandahållen representationsmåltid medföra reduktion av dagtraktamentet. Bestämmelsen överensstämmer i princip med vad som gäller i fråga om bestämmande av schablonavdrag för ökade levnadskostnader vid taxeringen.

I *fjärde stycket* anges att ersättning för logikostnad – natttraktamente – betalas med belopp motsvarande den faktiska kostnaden dock högst med 4 000 kr per månad. Denna ersättning avser de logikostnader som föranleds av det arbete i Stockholm som uppdraget kräver. Den kostnad för vilken ersättning kan fås är hyra eller avgift och driftkostnader. Däremot kan ersättning inte fås för täckande av kapitalkostnader för köp av bostad. Beloppsgränsen gäller däremot inte logikostnad som föranleds av tjänsteresor utanför en femmilgräns från Riksdagshuset och bostaden.

Slutligen i det *femte stycket* anges att för flerdygnsförrättning utomlands betalas ersättning för ökade levnadskostnader enligt de villkor och med de belopp som gäller för riksdagens tjänstemän inom den inre riksdagsförvaltningen. I praktiken innebär det att utlandsreseförordningens (1991:1754) bestämmelser blir tillämpliga.

2 §

Bestämmelsen är ny och anger under vilka förutsättningar och med vilket belopp förrättningsstillägg betalas vid endagsförrättningar.

Förrättningsstillägget är avsett att täcka de ökade levnadskostnader som uppkommer vid endagsförrättningar mer än fem mil från bostaden. Beloppet är i sin helhet skattepliktigt, och avdrag medges inte för ökade levnadskostnader i samband med endagsförrättningar. Även denna ersättning bestäms som en andel av basbeloppet. Skälen härför har närmare utvecklats i tidigare avsnitt.

Fel! Autotextposten är inte definierad.

I *andra stycket* finns en motsvarande regel till tredje stycket i 1 §, dvs. för-
rättningstillägget skall reduceras under vissa förutsättningar om kostförmån
har tillhandahållits.

3 §

Bestämmelsen motsvarar nuvarande 4 kap. 2 §. Den ändras med hänsyn till
de ändringar som föreslås för traktamente. Enligt förslaget skall ersättning
för logikostnad (natraktamente) betalas som en särskild ersättning med
belopp motsvarande den faktiska kostnaden dock högst 4 000 kr. Det kan
dock även fortsättningsvis finnas skäl i vissa fall att medge ersättare ersätt-
ning för logikostnad med högre belopp. En första förutsättning härför skall
dock fortfarande vara att ersättaren inte kan beredas bostad i riksdagens hus.
Dessutom bör det krävas särskilda skäl. Särskilda skäl kan t.ex. anses före-
ligga när uppdraget avser en så begränsad tid att ledamoten inte har möjlig-
het att ordna sitt boende utan avsevärda merkostnader utöver 4 000 kr.

4 §

Bestämmelsen motsvarar den nuvarande bestämmelsen i 4 kap. 5 §.

Eftersom traktamente bara skall utgå när en ledamot varit på tjänsteresa är
det inte aktuellt att som tidigare reducera traktamentet med anledning av
ledighet. En motsvarande bestämmelse bör dock finnas i fråga om kost-
nadsersättning för logi. Eftersom det kan finnas skäl för någon att behålla
t.ex. en lägenhet under en längre ledighet bör det finnas utrymme att ändå
betala ut sådan kostnadsersättning. Det bör dock krävas särskilda skäl. Såd-
ana skäl kan t.ex. vara att den tid som ledigheten varar inte väsentligt övers-
tigger den angivna tremånadersperioden.

5 §

Bestämmelsen är ny och innebär att det öppnas en möjlighet att om det före-
ligger synnerliga skäl betala annan bostadskostnadsersättning än sådan som
skall täckas av natraktamentet. Det kan t.ex. förekomma att någon som anses
bosatt i Stockholm och därmed inte är berättigad till natraktamente också
har en bostad kvar i valkretsen. Om ledamoten företar tjänsteresor dit kan
det, i det enskilda fallet, vara motiverat att viss ersättning utges för den bo-
staden om den utnyttjas i samband med dessa resor. Ersättningen får dock
inte överstiga 4 000 kr i månaden.

6 kap.

Kapitlet motsvarar nuvarande 5 kap.

1 §

Ändringen i *andra stycket* är endast av redaktionell art.

**Fel! Autotextposten är
inte definierad.**

2 §

I denna bestämmelse klargörs att riksdagen skall stå för all teknisk utrustning som är av väsentlig betydelse för utförande av uppdraget som ledamot. Vad detta exakt är för utrustning kan variera i tiden. För närvarande kan nämnas telefax och persondator i bostaden, mobiltelefon o.d. Utrustningen skall ha väsentlig betydelse för uppdraget. I detta ligger att det inte behöver vara nödvändigt men av stort värde för arbetet. Någon regel om reducering av kostnadsersättningen behövs därför inte.

Punkterna 3 och 4 av övergångsbestämmelserna till lagen (1994:1065) om ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter

Ändringen i punkt 3 innebär endast ett förtydligande. Ändringen i punkt 4 innebär att förvaltningsstyrelsen får något vidgade möjligheter att medge dispens för att använda garantiregeln i punkt 4 vid beräkning av ålderspension.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Lagen föreslås träda i kraft den 1 juni 1996.

Några särskilda övergångsbestämmelser föreslås inte.

Fel! Autotextposten är inte definierad.

Lag (1991:359) om arvoden till statsråden m.m.

Utfärdad: 1991-05-23

Ändring införd: t.o.m. SFS 1993:758

Omtryck: SFS 1991:832

Fel! Autotextposten är inte definierad.

Bilaga 1

1 § Arvoden till statsråden skall betalas månadsvis med ett belopp som fastställs av Statsrådsarvodesnämnden.

Nämnden beslutar också om avgångsersättning till statsråd.

2 § Om ett statsråd inte kan fullgöra sitt uppdrag på grund av sjukdom, skall avdrag göras på statsrådets arvode och sådan avlöningsförstärkning och tillägg för logikostnad som avses i 6 §.

Avdraget per dag under en sjukperiod är 100 procent för den första dagen, 25 procent för andra och tredje dagarna, 10 procent för den fjärde till och med den nittionde dagen samt 20 procent för de därpå följande dagarna. Avdraget skall beräknas på grundval av arvodet, avlöningsförstärkningen och tillägget delat med antalet dagar i månaden.

3 § Ett statsråd som inte kan fullgöra sitt uppdrag på grund av sjukdom skall snarast anmäla detta i den ordning som regeringen föreskriver.

4 § Statsråden har rätt till de sjukvårdsförmåner som gäller för tjänstemän i regeringskansliet.

5 § Ett statsråd som gör en inrikes resa inom ramen för sitt uppdrag har rätt till traktamente, resekostnadsersättning, förrättningstillägg för endags- och flerdygnsförrättning, lönetillägg för avrese- och hemresedagar, bilersättning och biltillägg enligt de bestämmelser som gäller för tjänstemännen i regeringskansliet.

Ett statsråd som är ledamot av riksdagen har dessutom rätt till sådan ersättning vid resor mellan Stockholm och den valkrets som han representerar i riksdagen.

6 § Ett statsråd som har längre färdväg än 70 km från bostaden på hemorten till regeringskansliet har, om förutsättningarna för avdrag i anvisningarna till 33 § punkt 3 a i kommunalskattelagen (1928:370) är uppfyllda, rätt till avlöningsförstärkning och tillägg för logikostnad med de belopp som gäller för tjänstemän med tidsbegränsad anställning i regeringskansliet. För resor mellan Stockholm och hemorten betalas dessutom resekostnadsersättning.

7 § Vid sådana resor som avses i 5 och 6 §§ får statsrådet bestämma färdmedel.

8 § Ett statsråd som gör en utrikes resa inom ramen för sitt uppdrag har rätt till resekostnadsersättning och traktamente enligt de bestämmelser som gäller för statstjänstemän vid utrikes resor.

Denna lag träder i kraft den 1 juni 1991. Den skall dock tillämpas för tid från och med den 1 mars 1991.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1993. Bestämmelserna i 2 § i sin nya lydelse tillämpas dock för tid från och med den 1 april 1993.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 1994, då lagen (1993:148) om avvikelser från vissa bestämmelser i lagen (1991:359) om arvoden till statsråden m. m. skall upphöra att gälla.

2. Om beslut enligt 1 § första stycket inte föreligger vid den tidpunkt då underlag för utbetalning av arvode till statsråd senast måste finnas, skall arvodet för den månaden betalas med 48 788 kronor till statsministern och med 45 025 kronor till övriga statsråd. Beloppen skall räknas av från de högre belopp som Statsrådsarvodesnämnden kan komma att fastställa för samma månad.

Fel! Autotextposten är inte definierad.

Bilaga 1

Traktamentsersättningar i den offentliga sektorn

Den ersättning för ökade levnadskostnader vid tjänsteresor med övernattnings som betalas inom stat, kommun och landsting består av två delar, dels en del, traktamentet, som är lika stort som det skattefria schablonbeloppet 180 kr för hel dag (bygger på det allmänna reseavtalet inom staten, ARA), dels ett tillägg som varierar beroende på avtalsområde. Tilläggsdelen av ersättningen har olika benämningar; för riksdagsanställda och anställda i regeringskansliet kallas det förrättningsstillägg, i landstingen och kommunerna resetillägg. I **kommuner** och **landsting** regleras beloppet genom centrala avtal och är f.n. 125 resp. 150 kr för hel dag. Inom **staten** finns inget centralt avtal utan beloppet förhandlas fram lokalt vid varje myndighet. I regel sjunker det efter 15 dagar.

Arbetsgivarverket samlade 1991 in uppgifter om tilläggsbeloppen från några myndigheter, men har därefter inte tagit fram någon statistik. 1991 varierade beloppen mellan 150 och 190 kr/d, vilket tillsammans med grundbeloppet 180 kr/d ger ett bruttotraktamente de första 15 dagarna på 330–370 kr/d. Observera att det inte går att beräkna något genomsnittligt statligt traktamentsbelopp på dessa uppgifter, siffrorna visar bara hur beloppen varierar.

För **regeringskansliets anställda** (även för **statsråden**) är förrättningsstillägget 150 kr/d de första 15 dagarna (totalt således 330 kr/d), 50 kr/d under dag 16–90 och därefter 90 kr/d. **Anställda i riksdagen** får 185 kr/d de första 15 dagarna och därefter 90 kr/d, vilket sammanlagt ger 365 resp. 270 kr/d. Samtliga belopp ovan avser hela förrättningsdagar; har resan påbörjats efter kl 12 eller avslutats före kl 19 utgår halvt traktamente.

Sammanfattning

	Staten kr/d	Kommunerna kr/d	Lands- tingen kr/d	RK kr/d	RD kr/d
Traktamente	180	180	170	180	180
Tillägg					
Dag 1–15	150–190	125	125	150	185
Dag 16–90				50	90
Dag 90–				90	90
Totalt					
Dag 1–15		305	295	330	365

Fel! Autotextposten är inte definierad.

Bilaga 2

UTREDNINGSDIREKTIV

Översyn av lagen om ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter

En särskild beredningsgrupp skall utses med uppgift att se över lagen om ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter m.m. Gruppen skall bestå av direktionens ordförande och en ledamot från varje riksdagsparti. Direktionens ordförande skall leda arbetet.

Bakgrund

Riksdagen har fattat beslut om att valperioden skall förlängas från tre till fyra år och att riksmötet skall pågå hela året. Bestämmelser med denna innebörd har införts i riksdagsordningen och träder i kraft dels den 1 januari 1995, dels den 1 januari 1996. Besluten föranleder vissa ändringar i lagen (1994:1065) om ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter och i lagen (1989:185) om arvoden m.m. för uppdrag inom riksdagen, dess myndigheter och organ (arvodeslagen). För att möjliggöra för riksdagen att fatta beslut om dessa följdändringar under våren 1995, så att de kan träda i kraft den 1 juli 1995, kommer förslag härom att behandlas i direktion och förvaltningsstyrelse i särskild ordning.

Utöver ovan nämnda skäl för att se över lagen om ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter finns ytterligare anledningar för en översyn. Bl.a. har lagen i vissa avseenden visat sig vara svår att tillämpa, t.ex. vad gäller resebestämmelserna. Den är också administrativt arbetskrävande, varför det vore en fördel om bl.a. reglerna för traktamenten och för avdrag från kostnadsersättningen för teknisk utrustning kunde förenklas.

Uppdraget

Beredningsgruppens uppgift är att göra en genomgripande översyn av lagen om riksdagsledamöternas ekonomiska villkor, såväl materiellt som lagtekniskt och redaktionellt. Arbetet bör genomföras förutsättningslöst och omfatta ledamotsarvodena, kostnads- och traktamentsersättningarna samt resebestämmelserna. Jämförelser bör göras med förhållanden i andra länder och i EU. Med utgångspunkt i gällande kommunalskatteregler skall eftersträvas så långtgående förenklingar i systemen som möjligt. Härvid kan det vara lämpligt att utarbeta några alternativa konstruktioner för arvode – kostnadsersättning – traktamenten och belysa konsekvenserna av de olika alternativen för det administrativa arbetet och för ersättningsnivåerna.

En utgångspunkt för arbetet skall vara att nuvarande särskilda arvodesnämnd skall behållas och även i fortsättningen bestämma arvodesbeloppen.

Pensionsbestämmelserna för riksdagens ledamöter bör i huvudsak lämnas utanför utredningen eftersom dessa nyligen varit föremål för särskild beredning.

Arbetet bör bedrivas med sikte på att riksdagen skall kunna fatta beslut under hösten 1995 och lagändringar träda i kraft den 1 januari 1996.

Fel! Autotextposten är inte definierad.

Bilaga 3